

САНАЛ: Гамшгийг тодорхойлох шалгуур үзүүлэлт, гамшгийн зэрэглэл тогтоосон эрх зүйн баримт бичиг боловсруулж мөрдөх;

Гамшгийн статистик мэдээллийг бүртгэх маягт, зааврыг шинэчлэн боловсруулах, батлах;

Гамшгаас хамгаалах үйл ажиллагааны удирдлага, зохион байгуулалт дахь төвлөрлийг сааруулах, орон нутгийн түвшинд гамшгийн үед үүрэг гүйцэтгэх чадавх, эрх мэдэл, үүрэг. хариуцлагыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн эрх зүйн орчин бүрдүүлэх зэрэг болно.

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ГАМШГИЙН ЭРСДЭЛИЙН ДААТГАЛЫН ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Х.ЭНХНАСАН

ХСИС-ийн Хууль сахиулах удирдлагын академийн
8022 дугаар дамжааны суралцагч. хошууч

Хураангуй: Уур амьсгалын өөрчлөлтийн улмаас сүүлийн жилүүдэд эрс нэмэгдэх болсон байгалийн гамшгийн хохирлыг бууруулахад чиглэсэн даатгалын тогтолцоог бий болгох, эрсдэлийг удирдах, үнэлэх, удирдах боломжгүй эрсдэлүүдийг даатгах асуудлуудыг судлахыг зорилоо.

Түлхүүр үг: Гамшиг, байгалийн гамшиг, хохирол, даатгалын тогтолцоо, гамшгийн эрсдэл.

Оршил

Өнөөдөр Монгол улсад Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 34.2.5-д гамшгийн эрсдэлийн үнэлгээ хийлгэх, эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг өөрийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх, холбогдох даатгалд хамрагдах; Гамшгаас хамгаалах талаар төрөөс баримтлах бодлогын 2.3-т Гамшгийн нэр томъёоны ойлголт, төрийн болон хувийн хэвшлийн гамшгаас хамгаалах чиг үүрэг, тогтолцоо, гамшгийн эрсдэл хуваалцах даатгал, гамшгийн үед үзүүлэх хүмүүнлэгийн тусламжийг зохицуулах эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно; Сендайн үйл ажиллагааны хүрээ баримт бичиг Тэргүүлэх чиглэл 3-ын Гамшигтай тэмцэх чадавхийг бэхжүүлэхэд чиглэсэн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд хөрөнгө оруулах зорилтын 30.6-д Гамшгийн улмаас засгийн газар, хот, хөдөөд учирч буй санхүүгийн нөлөөллийг багасгахын тулд төрийн болон хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг дэмжих, гамшгийн эрсдэлийг шилжүүлэх, даатгах, хуваалцах, тогтоон барих санхүүгийн хамгаалалтын механизмуудыг ашиглах гэсэн заалтуудын хүрээнд тодорхойлогдон хэрэгжиж байна.

Үүний нэг бодит жишээ нь малчин түмний амьжиргааны эх үүсвэр болсон мал сүргийг байгалийн гэнэтийн эрсдэл, зуд турьханаас хамгаалах зорилгоор Монгол Улсын Их Хурлаас 2014 оны 6 дугаар сарын 13-ны өдөр Малын индексжүүлсэн даатгалын тухай хуулийг баталсан явдал юм.

Дэлхийн зарим улс орнууд эрсдэл буюу хохирол учруулж болзошгүй үйл явдлаас урьдчилан сэргийлэхээр даатгал гэх санхүүгийн арга хэрэгслээр

өөрийгөө “хамгаалж” байна. Даатгалд хамрагдсанаар эрсдэлийг шилжүүлэх, бууруулах, зугатах, хүлээх аргаар удирдаж болдог. Ойролцоогоор зургаан зууны тэртээ далайчдын дунд үүссэн даатгалын систем нь анхнаасаа л эрсдэлийг үнэлж, өөртөө шилжүүлэн авдаг санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэх шилдэг арга байжээ. Тиймээс ч эдийн засаг хөгжих тусам даатгалын хэрэгцээ ихэсдэг бөгөөд өндөр хөгжилтэй гаднын орнуудад даатгал нь тухайн улсын эдийн засгийн тулах баганын нэг болдог. Харин манай улсын хувьд даатгалын түүх 70 жилийн өмнөөс эхтэй бөгөөд энэ талын хууль анх 1997 онд батлагдаж, 2004 онд шинэчлэгдсэн байна. Харамсалтай нь энэ хугацаанд иргэдийн ухамсарт даатгалыг татвар мэтээр ойлгох зөрүү ойлголт газар авсан байна.

Дэлхийн улс орнуудын жишгээс харахад даатгалын компаниуд ихэвчлэн ХК буюу олон нийтэд нээлттэй хэлбэрээр үйл ажиллагаа явуулдаг байна. Өөрөөр хэлбэл даатгалын компаниуд нь хөрөнгийн зах зээл дээр мөнгө босгож, хөрөнгө, санхүүгийн чадавхиа сайжруулах боломжтой байдаг. Харин манай улсад мөрдөгдөж буй даатгалын тухай хуулиар хөрөнгийн зах зээлд орох нь хориотой байгаа. Харин даатгалын компани нь хөрөнгийнхөө тодорхой хувийг үл хөдлөх хөрөнгөд оруулах мөн арилжааны банкинд хадгалуулахыг зөвшөөрдөг. Энэхүү хуулийн заалтад өөрчлөлт оруулж, даатгалын компаниудыг хөрөнгийн зах зээлд орох боломжийг нээх асуудал сүүлийн жилүүдэд нэлээдгүй яригдаж байна.

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах үйл ажиллагаанд даатгалын системийг нэвтрүүлэх, иргэдийн хариуцлагыг дээшлүүлэх, гэр орон, эд хөрөнгө, аюулгүй байдлаа эрсдэлээс хамгаалж даатгуулж сурах зайлшгүй шаардлага байсаар байна.

Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн байгууллагын даатгалын үйл ажиллагаа нь Төв, орон нутгийн Онцгой байдлын байгууллагын нийт төрийн тусгай албан хаагчийн гэнэтийн ослын даатгалд /338,6 сая төгрөг/, Өндөр эрсдэлтэй орчинд үйл ажиллагаа явуулдаг аврагч. гал сөнөөгч 35,0 сая төгрөг, бусад алба хаагч 27,0 сая төгрөг, Улсын нөөцийн бараа материал, түүнийг хадгалах агуулах болон барилга, байгууламж тус тус даатгуулсан.

Даатгалын салбарын өнөөгийн хүрсэн түвшин

1. Малын индексжүүлсэн даатгалын тухай хууль батлагдсаны дагуу Хөдөө аж ахуйн давхар даатгалын компани бий болсон;

2. Ипотекийн даатгалын бүтээгдэхүүний зохицуулалт бий болсон;

Гарсан ахиц дэвшилүүд:

2011 Гамшгаас хамгаалах талаар төрөөс баримтлах бодлого

2012 Гамшгаас хамгаалах чадавхийг бэхжүүлэх үндэсний хөтөлбөр

2015 Гамшгийн эрсдэлийг олон нийтийн оролцоотой бууруулах үндэсний хөтөлбөр

Инcheon стратеги 2013-2022

2015 - 2030 онд хэрэгжүүлэх Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр Сендайн үйл ажиллагааны хүрээ

2016 ЛСА -ОБЕГ Монгол Улсын газар хөдлөлтийн гамшгаас хамгаалах чадавхийг бэхжүүлэх төсөл

2017 Гамшгаас Хамгаалах Тухай Хууль

2017 ОБЕГ. Гамшгийн Эрсдэлийн Удирдлагын Газартай болсон

- Барилга байгууламжийн хүчитгэл хийх ажлууд
- УБ Хотын газар хөдлөлтийн тэсвэржилтийн паспорт
- СЗХ, Даатгал, ОБЕГ-ын хамтын ажиллагаа
- Даатгалын салбарын чадамж, давхар даатгалын харилцаа холбоо сайжирсан.

Монгол улсад тохиолдсон гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг арилгах чиглэлээр авч хэрэгжүүлж буй арга хэмжээний тухай

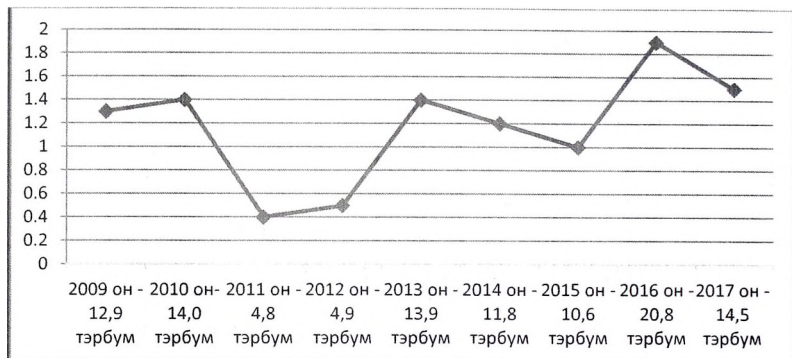
Монгол Улсад жилд дунджаар 2000 гаруй удаагийн аюулт үзэгдэл, осол тохиолдож байна. Дээрх дуудлагын ихэнх хувийг объектын гал түймрийн болон галын зөрчлийн дуудлага, эрэн хайх, аврах ажиллагааны, мал, амьтны гоц халдварт өвчний дуудлага эзэлж байгаа бол томоохон газар нутаг, хүн амыг хамарсан гамшгийн тохиолдол жилд дунджаар **100** гаруй удаа бүртгэгдэж байна.

Монгол Улсын Төсвийн тухай хууль, Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль, Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, Улсын нөөцийн тухай зэрэг бусад хууль тогтоомжууд, холбогдох дүрэм, журманд заасны дагуу гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох, нэрвэгэгсдэд тусламж үзүүлэх ажлыг Монгол Улсын Засгийн газрын хуралдааны шийдвэрээр Засгийн газрын тусгай сан, Эрсдэлийн сангаас санхүүжүүлдэг.

Гамшгаас хамгаалах тухай хуулинд заасан аюулт үзэгдэл, техникийн холбогдолтой осол, дэлбэрэлтийн аюулаас хүн ам, мал, амьтан, хүрээлэн байгаа орчныг аврах, хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох арга хэмжээг тухайн засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, бүс нутгийн хүчээр хэрэгжүүлэх бололцоогүй болж тусламж, дэмжлэг үзүүлэх талаар албан ёсны хүсэлт тавьсан буюу өөрийн санаачлагаар хүн хүч, техник хэрэгсэл, материаллаг нөөцийг зохих хууль тогтоомжийн дагуу дайчлан гаргах, үүссэн цагийн байдалтай холбогдуулан хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээг уялдуулан зохицуулах, хяналт тавих ажлыг өдөр тутамд Засгийн газрын дэргэдэх Улсын онцгой комисс зохион байгуулж байна.

Шаардлагатай нэмэлт санхүүжүүлэлтийн асуудлыг салбарын яам, холбогдох байгууллагууд, иргэд, аймаг, нийслэлийн Онцгой комиссоос ирүүлсэн санал хүсэлт, холбогдох тооцоо, судалгаанд үндэслэж Сангийн яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яамнаас санал авч, Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж, шийдвэрлүүлдэг.

Улсын онцгой комисс 2009-2017 оны хугацаанд гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох, эрсдэлийг бууруулах, нэрвэгдэгсэд тусламж үзүүлэх ажлын хүрээнд Засгийн газрын хуралдаанаар нийт 108,4 тэрбум төгрөгийн асуудлыг шийдвэрлүүлэв.

Засгийн газрын хуралдаанаар шийдвэрлүүлсэн хөрөнгө

Сүүлийн 10 жилд манай оронд ган, зуд, үер, цасан болон шороон шуурга, догшин хуй салхи, гал түймэр, мал, амьтны гоц халдварт өвчний гаралт, давтамж буурахгүй байгаагаас байгаль экологи, хүн ам, мал, амьтанд учруулах хохирол, эрсдэл ихсэх болсон.

2018 оны эхний 9 сарын байдлаар 3,5 магнитудаас дээш газар хөдлөлтийн чичирхийлэл 31 удаабүртгэгдээд байна.

Засгийн газрын зүгээс гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг арилгахад ихэвчлэн орон гэргүй болсон өрхөд улсын нөөцөөс бараа, материал, хүнсний тусламж үзүүлэх, орон нутагт улсын нөөцөөс өвс, тэжээлийг үнэ хямдруулж болон үнэгүй олгох, төрийн үйлчилгээг шуурхай хүргэх зорилгоор автомашинаар хангах, аймаг, орон нутагт мөнгөн хөрөнгө олгох, холбогдох хууль, тогтоомжинд заасны дагуу мал, амьтны гоц халдварт өвчний улмаас зориудаар устгасан малын нөхөн төлбөрийг хууль тогтоомжуудад заасны дагуу хохирлын хэмжээнээс хамаарч Засгийн газрын нөөц сан, эрсдэлийн сангийн батлагдсан хөрөнгөөс хохирол барагдуулах ажлыг зохион байгуулсаар ирсэн.

Харин байгалийн аюулт үзэгдлийн улмаас эвдэрч сүйдсэн автомашин, ган, зуд, үер, аянга, хүчтэй салхи шуурганы улмаас хорогдсон малын нөхөн төлбөр, хувийн компани, аж ахуйн нэгжид үлэмж хэмжээний хохирол учирсан тохиолдолд Засгийн газар бүх зардлыг хариуцаж, нөхөн төлбөр олгох боломжгүй юм. Учир нь иргэд, аж ахуйн нэгж, хувийн өмчит байгууллагууд эд хөрөнгөө болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж даатгуулсан байх учиртай.

Төр засгаас олон сая малаа алдсан малчдад нөхөн төлбөр олгоод байвал улс орны эдийн засаг төдийгүй Засгийн газарт хүнд ачаа болох юм.

Өнөөдөр Монгол Улсад гамшгийн эрсдэлийн даатгалын хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх асуудал нэн чухал болоод байна. Хэрэв иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагууд гал түймэр, байгалийн аюулт үзэгдэл, гэнэтийн ослын даатгалд

хамрагдсан тохиолдолд байгалийн давагдашгүй хүчин зүйлийн улмаас их хэмжээний хохирол амсахгүй байх боломжтой.

Улсын онцгой комиссын Ажлын албаны тайлан, мэдээллээс харахад иргэд, хувийн аж ахуйн нэгжүүд даатгалд хамрагдаагүйгээс болж зарим тохиолдолд гамшигт өртсөний эд хөрөнгө, мал сүргээ алдаж, ихээхэн хохирол амсаж байна.

Гадаадын ихэнх улс оронд ард иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг эд хөрөнгөө байгалийн гамшгийн учирч болзошгүй эрсдэлээс хамгаалж даатгуулсан байхыг шаарддаг, үүнийг ч хуулиар зохицуулсан байдаг.

Төр засаг нь эд хөрөнгийн даатгалыг хариуцдаггүй, харин хувийн компаниуд хариуцдаг бөгөөд жижиг компаниуд эрсдэлээ том компаниудад давхар даатгуулдаг. Давхар даатгалын компаниуд нь голдуу тив дамнасан санхүүгийн томоохон нэгтгэлүүд байдаг,

Манай даатгалын компаниуд орон сууцны зээл авах, хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгө түрээслэх тохиолдолд гал түймэр, байгалийн гамшгаас хамгаалж даатгуулсан байхаар гэрээндээ заадаг. Аливаа гамшгийн аюулаас болж нийгмийн болон хувийн эд хөрөнгийг урьдчилан хамгаалах цорын ганц оновчтой гарц нь даатгал юм.

Өнөөдрийн байдлаар манай улсад ердийн даатгалын 15, урт хугацааны даатгалын 1, давхар даатгалын 2, даатгалын зуучлагч 46, даатгалын хохирол үнэлэгч 28 компани даатгалын зах зээлд үйл ажиллагаа явуулж, хууль тогтоомжоор олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд Санхүүгийн Зохицуулах Хороо хяналт тавин ажиллаж байна.

2018 оны байдлаар даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн хэмжээ 282.2 тэрбум төгрөгт хүрч, дээрх хөрөнгийн 80.4 хувь нь ердийн даатгалын компаниуд, 16.7 хувь нь давхар даатгалын компаниуд, 3.03 хувийг урт хугацааны даатгалын компани тус тус эзэмшиж байна.

Даатгалын компаниудын хураамжийн орлогыг бүрдүүлдэг гол хэлбэр нь хөрөнгийн даатгал, гэнэтийн осол, эмчилгээний даатгал, авто тээврийн хэрэгслийн даатгал, барилга угсралтын даатгал, жолоочийн хариуцлагын даатгал юм. Өөрөөр хэлбэл эдгээр даатгалд иргэд, байгууллагууд хамгийн их даатгуулж байна. Харин мал, амьтны даатгалын орлого 429,0 сая төгрөг байна.

2018 оны эхний хагас жилийн байдлаар даатгалын компаниуд нийт 792,714 иргэн, байгууллагатай гэрээ байгуулж 84.0 тэрбум төгрөгийн хураамжийн орлого төвлөрүүлж, 32,815 даатгуулагчдад 29.2 тэрбум төгрөгийн нөхөн төлбөр олгосон байна. Нөхөн төлбөрийг даатгалын хэлбэрээр нь авч үзвэл:

барилга угсралтын даатгалаар 7.5 тэрбум төгрөг,
авто тээврийн хэрэгслийн даатгалаар 5.4 тэрбум төгрөг,
гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгалаар 3.7 тэрбум төгрөг,
мал, амьтны даатгалд 50,8 сая төгрөгийн нөхөн төлбөрийг олгожээ.

Даатгалын тохиолдол нэгэн зэрэг бий болох цорын ганц нөхцөл нь гамшгийн аюул, энэ тохиолдолд даатгалын компаниас үлэмж хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг нөхөн төлбөрт гаргах магадлалтай.

Гамшгийн аюул тохиолдсон үед даатгалын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ гүйцэтгэхэд даатгалын компанийн санхүүгийн чадавхи, гамшгийн аюулын давхар даатгалын хамгаалалт нэн чухал. Манай улсад давхар даатгалын 2 компаниүйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Өнөөдрийн байдлаар даатгалын компаниудын нийт хөрөнгийн хэмжээ 282.2 тэрбум төгрөг байгаа нь даатгалын гэрээгээр хүлээж буй нийт эрсдлийн хэмжээтэй харьцуулахад бага үзүүлэлт юм. Иймд гамшгийн эрсдлийн улмаас учирсан хохирлыг даатгалаас нөхөн төлөх зорилгоор даатгалын гэрээгээр хүлээх эрсдлийг давхар даатгалд даатгуулах замаар тараан байршуулж, давхар даатгалын гэрээ байгуулах тохиолдолд ихээхэн хэмжээний хураамжийг гадаадын давхар даатгагч нарт төлөх шаардлагатай болно.

Гамшиг, аюулт үзэгдэл, техникийн холбогдолтой ослоос үүдэн гарах хохирлыг барагдуулах, өөрийн эд хөрөнгөө болзошгүй аюул эрсдлээс хамгаалах, хохирлоо нөхөн төлүүлэх зорилгоор аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийг даатгалд хамруулах арга хэмжээг эрчимжүүлэх шаардлагатай байна.

Монгол Улсад 2009-2010 оны өвөлжилтийн нөхцөл байдал хүндэрч, 15 аймгийн 80 суманд зудын гамшгийн байдал үүсч, улсын хэмжээнд 9,9 сая толгой мал хорогдож, 526 тэрбум төгрөгийн хохирол учирч хөдөө аж ахуйн салбарт асар их гарз тохиолдож малчид амьжиргааны эх үүсвэрээсээ салсан. Үхэр жилийн зудад манай улсын нутаг дэвсгэрийн 80.9% буюу 175 сум, малчин өрхийн 57.3% буюу 97.5 мянган өрх хамрагдсан.

Улсын хэмжээнд хорогдсон нийт малын 90 % нь Өвөрхангай, Завхан, Дундговь, Архангай, Говь-Алтай, Ховд, Хөвсгөл, Өмнөговь, Увс, Төв, Баянхонгор аймгуудад ногдож байв.

2009-2010 оны зудын гамшгийн үеэр 17 аймгийн 8711 өрх огт малгүй, 32765 өрх нийт малынхаа 50-иас дээш хувийг алдаж, малгүй болсон 1400 гаруй малчин өрх аймаг, сумын төв рүү нүүсэн. Огт малгүй болсон 4000 гаруй өрхийг малжуулах, малгүй болсон иргэдийг ажлын байраар хангах ажлыг тухайн үед ХХААХҮЯ, НХХЯ, ЭБЭХЯ, ЗТБХБЯ хамтран хэрэгжүүлсэн.

2009 оны зун нийт нутгийн 70 гаруй хувь нь гантай байсан, мөн олон хоногоор -40 хэмээс дээш хүйтэрч, цас их хэмжээгээр үргэлжлэн орсон нь зудын гамшиг нүүрлэхэд хүргэсэн гол шалтгаан болов.

Улсын Онцгой комиссоос тухайн үед малчдад туслах уриалга гаргаж, олон нийт дэмжин өвөлжилт хүндэрч, зудад нэрвэгдсэн 15 аймгийн 80 сумын малчдад тусламж үзүүлэх хөдөлгөөнийг улс орон даяар өрнүүлж, 2009-2010 онд тохиолдсон зудын гамшгийг даван туулахад Монгол Улсын Засгийн газар, төрийн болон төрийн бус байгууллагууд, хувь хүмүүс, гадаад орнууд, олон улсын байгууллагуудаас нийт 45.7 тэрбум төгрөгийн эд материалын болон мөнгөн тусламжийг хандивлаж малчдад хүргэж чадсан юм.

Зудын гамшгийн улмаас малгүй болсон иргэд малаа даатгалд хамруулаагүйгээс ийнхүү их хэмжээний хохирол амсаж, амьжиргааны эх үүсвэрээсээ салсан юм.

Мөн Архангай аймгийн Хашаат сумын Номгон багийн Хөөвөр гэдэг газар 2014 оны 7 дугаар сарын 26-ны өдөр байгалийн аюулт үзэгдэл догшин хуй

салхи. аадар борооны улмаас 1 хүний амь нас эрсдэн, 9 хүн хүнд, хөнгөн бэртэж, 6 өрхийн 198 мал хорогдож, 5 айлын гэр. байшин сүйрч. 3 автомашин дахин ашиглах боломжгүй эвдэрч төрийн болон хувийн өмчид нийт 425,4 сая төгрөгийн хохирол учирсан гамшиг болсон.

Тухайн үед гамшгийн аюулд нэрвэгдсэн айл өрх, бэртэж гэмтсэн хүмүүст тусламж үзүүлэх, хорогдсон малын сэг, зэмийг устгах, ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийх, сэргээн босгох үйл ажиллагааг Архангай аймгийн Онцгой комисс, Онцгой байдлын хэлтэс, Мэргэжлийн хяналтын газар. Авто тээврийн газар. Мал эмнэлгийн алба, Хашаат сумын Засаг даргын Тамгын газрын нийт 69 алба хаагч 22 автомашинтайгаар зохион байгуулж ажилласан.

Гамшгийн хор уршгийг арилгахад Засгийн газрын нөөц сангаас 199,450,000 төгрөгийн мөнгөн хөрөнгө, аймгийн Онцгой комиссын хуралдааны шийдвэрээр Засаг даргын нөөц сангаас 10,5 сая төгрөгийг зарцуулж орон гэргүй болсон 5 өрхөд гэр олгож байв.

Дээрх байгалийн гамшигт үзэгдэлд Хан-Уул дүүргийн иргэн О.Жуулай, А.Цэндсүрэн нар гэр бүлийн хамт өртөж, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөөрөө хохирч, гэр бүлийн нь хүн амь насаа алдаж, автомашин нь дахин ашиглах боломжгүйгээр эвдэрч, эрүүл мэнд, эд материалын ихээхэн хэмжээний хохирол учирсан тохиолдол гарсан.

Иргэдээс ирүүлсэн өргөдөл, гомдлыг үндэслэж Улсын онцгой комисс гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг арилгахтай холбоотой хөрөнгийн асуудлаар Хууль зүйн яам, Сангийн яамнаас 2014 онд 2 удаа, 2015 онд 4 удаа санал авахад бүгдэд нь татгалзсан хариуг ирүүлсэн. Ингээд 2016 онд дахин уг асуудлаар холбогдох яамдаас 7 дахь удаагаа санал авч Засгийн газрын нөөц сангаас 20,0 сая төгрөгийн мөнгөн хөрөнгийн тусламж үзүүлсэн. 20,0 сая төгрөгийг гамшигт өртсөн 2 иргэний эрүүл мэндээрээ хохирсон хохирлыг барагдуулах зардалд олгосон юм. Харин автомашины төлбөрийг нэхэмжилж, хохирол барагдуулахаар 25,0 сая төгрөг хүссэн ч хувь хүн машинаа даатгуулсан байх ёстой тул даатгалын компаниар хохирлоо барагдуулах шаардлагатай гэсэн хариуг Сангийн яамнаас өгч байв.

Хамгийн сүүлийн тохиолдол гэвэл манай орны нийт нутгаар 2018 оны 6, 7, 8 дугаар сард их хэмжээний усархаг бороо, мөндөр орсны улмаас зарим аймаг, сум, нийслэлд үерийн гамшиг тохиолдож аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэдийн хувийн өмч болон улс, орон нутгийн чанартай авто зам, гүүр, цахилгаан шугам сүлжээ зэрэг дэд бүтцэд нвдэрэл гэмтэл. саатал гарсны улмаас нийт 26,2 тэрбум төгрөгийн хохирол учирсан.

Үерийн гамшигт нийслэлийн Баянзүрх дүүрэг болон Архангай, Баян-Өлгий, Булган, Дорноговь, Завхан, Өвөрхангай, Өмнөговь, Сүхбаатар, Сэлэнгэ, Төв, Ховд, Хөвсгөл, Хэнтий зэрэг нийт 13 аймгийн 35 сумын 1824 айл өрх, 61 орон сууц, 59 барилга, байгууламж, 27 тээврийн хэрэгсэл өртөж, 89 цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын тулгуур багана унаж, 1 гүүр. 195 км авто зам эвдэрч, 1831 га тариалангийн талбай мөндөрт цохиулж, 8 хүн нас барж. 72 хүн гэмтэж, 5360 мал хорогдож, голомтын бүсээс нийт 456 айл өрхийг нүүлгэн шилжүүлсэн.

Үүссэн нөхцөл байдалтай холбогдуулан зарим яамд, аймаг, орон нутгийн албан байгууллагууд иргэд, Улсын Их Хурлын гишүүдээс гамшгийн хор уршгийг арилгах, хохирол барагдуулах хүсэлтийг Улсын онцгой комисст ирүүлсэн.

Монгол Улсын Ерөнхий сайд У.Хүрэлсүх Улсын онцгой комиссын гишүүдэд холбогдох арга хэмжээг шуурхай авч хэрэгжүүлэх үүрэг өгсний дагуу Монгол Улсын Шадар сайд, Улсын онцгой комиссын дарга Ө.Энхтүвшингээр ахлуулсан ажлын хэсэг Төв, Сэлэнгэ, Орхон, Булган, Хөвсгөл, Архангай, Өвөрхангай, Дорноговь, Дундговь аймгуудад 2018 оны 8 дугаар сарын 16-21-ний өдрүүдэд ажиллаж, тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэсэн.

Гамшгийн аюулаас хүн ам, хүрээлэн байгаа орчныг аврах, учирсан хохирлыг арилгах, сэргээн засварлах ажиллагаанд онцгой байдал, цагдаа, эрүүл мэнд, мэргэжлийн хяналт, төмөр замын байгууллагын ажилтнууд, орон нутгийнхан хамтран ажиллаж, эрсдлийг даван туулав.

Улсын онцгой комисс Эрчим хүчний яам, Зам, тээврийн хөгжлийн яам, Баян-Өлгий аймгаас ирүүлсэн хүсэлтийг үндэслэж нэн шаардлагатай хөрөнгийн асуудлаар Сангийн яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны саналыг авч, Засгийн газрын 2018 оны 230, 238 дугаар тогтоолоор нийт 2,6 тэрбум төгрөгийн асуудлыг шийдвэрлүүлсэн.

Мөн Монголын Улаан загалмайн нийгэмлэг нь Олон улсын Улаан загалмай, Улаан хавирган сар нийгэмлэгүүдийн холбоотой хамтран үерийн гамшигт нэрвэгдсэн Архангай, Баян-Өлгий, Дорноговь, Сэлэнгэ, Төв, Өвөрхангай, Өмнөговь, Ховд, Хөвсгөл аймгуудын ард иргэдэд нийт 771,5 сая төгрөгийн хүмүүнлэгийн тусламж үзүүлэв. Тодруулбал, 925 өрхөд тус бүр 240,000 төгрөг бэлнээр, мөн гал тогооны болон ариун цэврийн багц, хөнжил, гудас, усны гутал, борооны цув. цэвэр усны сав зэргийг хуваарилан олгосон.

Үерийн гамшгийг даван туулах, учирсан хохирлыг арилгах чиглэлээр Улсын онцгой комисст Архангай, Баян-Өлгий, Баянхонгор, Булган, Дорноговь, Сэлэнгэ, Хөвсгөл, Өвөрхангай, Төв, Хэнтий, Сүхбаатар, Өмнөговь аймгуудаас нийт 10,0 орчим тэрбум төгрөгийн хохирол орон нутагт учирсан талаарх мэдээллийг ирүүлж, шаардагдах хөрөнгийн асуудлыг шийдвэрлүүлэхийг хүссэн.

Үерт төрийн болон хувийн өмч хөрөнгө, улсын болон орон нутгийн чанартай авто зам, замын байгууламжууд, орон сууцны зоорийн давхрууд усанд автаж, айл өрх усанд урсан, үерт олон тооны мал хорогдсон.

Аймаг, орон нутгийн зүгээс Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс зохих зардлыг гаргасан ч орон нутгийн төсвөөс давсан хохирол учирсан тул Засгийн газарт хандаад байна.

Дээрх тохиолдлоос харахад гамшигт нэрвэгдсэн иргэд, аж ахуйн нэгжүүд эд хөрөнгө, малаа даатгалд хамруулаагүй тул хорогдсон мал, эвдэрч сүйдсэн эд зүйлсийн хохирлыг Засгийн газраас нөхөн төлбөр олгож барагдуулах эрх зүйн үндэслэлгүй тул иргэд мөн л хохирлоо барагдуулах боломжгүй нөхцөл байдал үүсээд байна.

Сүүлийн жилүүдэд тохиолдсон гамшгийн давтамжаас харахад ихэвчлэн малчин иргэд малаа байгалийн гамшигт алдаж байгаа тул малчид малаа даатгалд хамруулах зайлшгүй шаардлагатай байна.

Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах зорилгоор эд хөрөнгөө даатгуулах, уг арга хэмжээг аймаг, орон нутагтаа зохион байгуулж ажиллах талаар Монгол Улсын Засгийн газраас тогтоол, тэмдэглэлээр удаа дараалан үүрэг өгч ажилласан.

Улсын онцгой комисс Засгийн газраас өгсөн үүрэг, чиглэлийн дагуу аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт даатгалын компаниуд, банк, малчид иргэдтэй уулзалт зохион байгуулж, гамшгийн эрсдэлийн даатгалд хамруулах ажлыг зохион байгуулахыг тухай бүр үүрэг болгон ажилласан.

2012 онд Улсын онцгой комиссоос аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, аймаг, нийслэлийн Онцгой комиссын дарга нарт орон нутагт гамшгаас хамгаалах төсөв бүрдүүлэх, төрийн болон төрийн өмч давамгайлсан аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэд болон бусад аж ахуйн нэгж, байгууллагуудыг Даатгалын системд хамруулах зорилгоор Засгийн газрын тэмдэглэлээр өгсөн үүргийн дагуу Сангийн яам аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нар, Санхүүгийн зохицуулах хороо, Албан журмын даатгагчдын холбоо, Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа даатгалын байгууллагуудаас санал авч, Засгийн газрын хуралдаанд оруулж танилцуулсан.

Даатгалын асуудал нь албан байгууллагууд, хуулийн этгээд, малчид, иргэдийн өөрсдийн идэвх санаачилга, сонголт дээр тулгуурладаг тул төрийн зүгээс даатгалд шууд хамруулах асуудлыг нэгдсэн журмаар зохион байгуулах боломжгүйгээс уг ажлыг дэмжиж, хамтарч ажиллахыг уриалах хэлбэрээр ажиллаж байна.

Аймаг, нийслэлийн удирдлагуудад Гамшгаас хамгаалах тухай хуулинд аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга нутаг дэвсгэрийн хэмжээнд гамшгаас хамгаалах арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, удирдах, хэрэгжүүлэх бүрэн эрхтэй, Улсын онцгой комиссын ажиллах журамд гамшгийн аюулаас урьдчилан сэргийлэх, аврах, хор уршгийг арилгах, хойшлуулшгүй сэргээн босгох арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон зардлыг тухайн жилийн төсөвтөө тусган, зориулалтын дагуу зарцуулнагэж тус тус заасны дагуу шаардагдах зардлыг Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар жил бүр батлуулж гамшгаас хамгаалах төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулан ажиллахыг Улсын онцгой комиссоос үүрэг болгон ажиллаж байна.

ДҮГНЭЛТ: Улсын онцгой комисс гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг арилгах, сэргээн босгох арга хэмжээнд шаардагдах хөрөнгийн асуудлуудыг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу тухай бүр шийдвэрлэж байгаа ч иргэд, хувийн өмчит компани, аж ахуйн нэгжүүд хохирлоо бүрэн барагдуулж чадахгүй хохирсоор байна. Энэ нь иргэд, малчид, хуулийн этгээдүүд эд хөрөнгөө даатгалд хамруулах ёстой болохоос төр 100 хувь хохирлыг нь арилгах боломжгүйтэй холбоотой байна.

САНАЛ: Иргэд, малчид, аж ахуйн нэгж байгууллагуудыг гамшгийн эрсдэлийн даатгалд хамруулах ажлыг нэгдсэн бодлогоор хуульчлах;

Зуд, үерийн гамшиг, аянга, цахилгааны улмаас малчид малаа олон тоогоор алддаг учраас малчдыг даатгалд хамруулах ажлыг даатгалын компаниуд санаачлан зохион байгуулах шаардлагатай. Ингэснээр иргэд нөхөн төлбөрөө даатгалын компаниудаар төлүүлж, хохирлоо барагдуулах боломжтой.

Нөхөн төлбөрийг олгох шат дарааллыг энгийн болгох, иргэдийг чирэгдүүлэхгүйгээр нөхөн төлбөрийн мөнгийг шуурхай олгодог байх зэрэг болно.

—oOo—